

Betekenis van het overgangsartikel 41

De Wmo bevat overgangsbepalingen die er op gericht zijn dat de Wmo op een voor alle partijen verantwoorde manier ingevoerd kan worden. Voorop staan de belangen van de burgers en cliënten. Daarnaast moeten de gemeenten en de betrokken leveranciers van maatschappelijke ondersteuning in staat zijn hun verantwoordelijkheden waar te maken. In onderstaande tekst wordt duidelijk gemaakt wat de gevolgen zijn van de overgangsbepaling in de Wmo voor het vaststellen van de verordening en voor de inkoop van Wmo-diensten.

Voor de burger die nu over een AWBZ indicatie huishoudelijke verzorging beschikt, bepaalt artikel 41, derde lid, dat de gemeente de indicatie moet overnemen tot dat deze afloopt, maar uiterlijk tot 31 december 2007. Als de indicatie afloopt moet de gemeente een nieuw besluit nemen op basis van de Wmo-verordening. De VNG, VWS en ZN hebben gezamenlijk een overgangsprotocol opgesteld met tal van praktische afspraken over de wijze waarop zorgkantoren en gemeenten de overdracht zullen gaan regelen. Het overgangsprotocol is te vinden op www.invoeringwmo.nl.

Artikel 41 kent ook een vierde lid. Dit bepaalt dat de gemeente tot drie maanden na het vaststellen van de verordening moet handelen alsof nog steeds de AWBZ wet- en regelgeving van toepassing is. Het college van B&W treedt dan, zo schrijft de wet voor, in de plaats van het zorgkantoor/zorgverzekeraar. In deze situatie gelden dezelfde rechten en plichten conform de AWBZ. Met dit vierde lid wil de wetgever voorkomen dat de burger bij de invoering van de Wmo tussen de wal en het schip geraakt.

Artikel 41 heeft ook consequenties voor de zorginkoop. Dat de gemeente tijdelijk, tot 3 maanden nadat de verordening is vastgesteld, de rol van zorginkoper van de zorgverzekeraar/zorgkantoor overneemt, impliceert namelijk dat de gemeente contracten sluit met de aanbieders die door het zorgkantoor/zorgverzekeraar waren gecontracteerd. Hier is dus de beleidsvrijheid van de gemeente ingeperkt. Pas 3 maanden nadat de verordening is vastgesteld kan de gemeente zelf bepalen met welke aanbieders hij een contract wil sluiten. Deze overgangsbepaling leidt er toe dat de burger altijd weet waar hij een beroep op kan doen: zolang er geen verordening is gelden de bepalingen van de AWBZ (met inbegrip van de zorgaanbieders); zodra de gemeente een verordening heeft vastgesteld gelden na drie maanden de regels van de verordening en is de gemeente vrij om de zorgaanbieders te contracteren.

Artikel 41 legt dus een verband tussen overgangsrechten van de burger, het vaststellen van de verordening en het inkopen van de zorg. Daardoor biedt het de gemeente ruimte om op basis van de lokale situatie het tempo te bepalen waarin de verordening wordt vastgesteld en een zorgvuldig aanbestedingstraject uit te voeren. Er zijn voor gemeenten dus twee opties:

Optie 1. Als de gemeente op 1 januari volgens het eigen Wmo-beleid wil gaan werken, dient de verordening uiterlijk op 1 oktober te zijn vastgesteld door de gemeenteraad. Bij de inkoop van zorg is de gemeente dan niet wettelijk beperkt tot de door het zorgkantoor gecontracteerde zorgaanbieders. De gemeente dient dan aan te besteden volgens de daarvoor geldende Europese richtlijnen. De aanbesteding dient voor 1 januari 2007 te zijn afgerond.

Optie 2. Als de gemeente de aanbesteding niet voor 1 januari 2007 kan afronden, kan zij de eerste maanden van 2007 nog volgens de regels van de AWBZ blijven werken (inclusief de zorginkoop bij de bestaande aanbieders), tot 3 maanden na het vaststellen van de verordening. Als de verordening bijvoorbeeld op 1 januari 2007 wordt vastgesteld, gaat het eigen beleid per 1 april 2007 in en moet dan ook de aanbestedingsprocedure zijn afgerond.

Beide opties hebben voor- en nadelen. De eerste optie betekent een grotere tijdsdruk om zowel verordening als aanbesteding tijdig af te ronden, maar biedt de gemeente de gelegenheid direct bij de start van de Wmo volgens het eigen Wmo-beleid te gaan werken. De tweede optie biedt meer tijd om de beleidsvoorbereiding (inclusief inspraak) en de inkoop zorgvuldig uit te voeren, maar dwingt de gemeente wel nog enkele maanden volgens de AWBZ-regels te opereren. Meer tijd nemen voor de verordening en de aanbesteding biedt ook de aanbieders meer tijd om zich voor te bereiden op de aanbesteding.

Wellicht ten overvloede. Ook al biedt de Wmo ruimte om later dan per 1 oktober 2006 een verordening vast te stellen, blijft het van belang dat gemeenten tijdig starten met de aanbesteding. De juridische interpretatie van Artikel 41 is namelijk dat de overgangperiode niet langer mag duren dan voor een zorgvuldige besluitvorming op gemeentelijk niveau noodzakelijk is. Alternatieve aanbieders die in aanmerking willen komen voor het leveren van Wmo-diensten mogen niet langer dan noodzakelijk voor een zorgvuldige besluitvorming uitgesloten worden van mededinging.